

Universiteit Utrecht

Pesten voor populariteit; wat levert het op?

Vormen van pestgedrag als statische predictoren voor populariteit.

Master's Thesis

Utrecht University

Master's Programme in Clinical Child, Family and Education Studies

Broers, H. F. B. (5746418)

Supervising lecturer: Dr. M. M. Vermande

Second assessor: Dr. J. J. Endendijk

Date: 10-06-2017

Abstract

Aim. Until now, research on the link between bullying and popularity was usually focused on bullying in general. It is not clear which specific form of bullying predicts most popularity, and whether this relation is moderated by gender. This study examines which specific type of bullying, physical, verbal, or relational bullying is the best predictor of popularity. **Method.** The data has been gathered in the period of 2009-2011. 986 children from Dutch primary schools across the Netherlands participated. 51.5% of the children were boys, and the age varied from 8 to 13 ($M = 10.8$, $SD = 0.9$) The so-called 'bullying role' nomination procedure ([BRNP]; Olthof et al., 2011) was used to analyse the three subtypes of bullying by using peer nominations. Peer nominations were used to examine perceived popularity as well. The data has been analyzed through a hierarchical multiple regression analysis. **Results.** The results showed a significant positive relation between relational bullying and popularity. Furthermore, to a lesser degree between physical bullying and popularity. Verbal bullying and popularity showed no significant relation. Gender did not influence the relationship between the subtypes and popularity. **Conclusion.** Relational and physical bullying can be seen as predictors for popularity. Relational bullying is the best predictor of popularity. Interventions should focus on reducing bullying, increasing negative consequences of relational bullying, and promoting more positive ways of gaining popularity.

Keywords: bullying, physical, verbal, indirect relational, popularity

Samenvatting

Doel. Verscheidene onderzoeken tonen een relatie tussen pesten en populariteit aan. Het is echter onduidelijk welk vorm van pesten (fysiek, verbaal of relationeel) de beste predictor is van populariteit en of sekse een moderator is. Deze studie had als doel te bepalen welke vorm van pestgedrag gepaard gaat met de meeste populariteit en of deze relatie anders is voor jongens en voor meisjes. **Methode.** De gebruikte data zijn uit 2009, 2010 en 2011. De data is onderdeel van een groter project over methoden om pesten te meten van M. Vermande. In deze studie participeerde 986 kinderen (51.5% jongens) in de leeftijd 8 tot 13 jaar ($M = 10.8$, $SD = 0.9$) uit groep 6, 7 en 8 van Nederlandse basisscholen. Via peernominaties werden de vormen van pestgedrag en populariteit in kaart gebracht. Er is in dit onderzoek gebruik gemaakt van een hiërarchische multiële regressie analyse. **Resultaten.** De resultaten lieten een significante relatie zien tussen dat relationeel pesten en populariteit. Als tweede bleek een significant verband tussen de mate van fysiek pesten en populariteit. Er werd geen significant verband gevonden tussen verbaal pesten en populariteit. Tevens bleek geslacht geen verschil te maken in de relatie tussen vorm van pestgedrag en populariteit. **Conclusie.** Dit onderzoek heeft aangetoond dat relationeel en fysiek pestgedrag voorspellers zijn van de mate van populariteit. Interventies zouden aangepast kunnen worden op populaire kinderen om negatieve gevolgen van relationeel pestgedrag te laten toenemen en de positieve gevolgen te doen afnemen.

Pesten voor populariteit; wat levert het op?

Master's thesis H. F. B. Broers

4

Pesten voor populariteit; wat levert het op?

Pesten is een wereldwijd voorkomend fenomeen (Nansel et al., 2001). Pesten is een vorm van agressief gedrag, hoewel niet alle agressie als pesten gezien kan worden (Goossens, Vermande, & van der Meulen, 2015). Er kunnen drie basiskennmerken van pesten onderscheiden worden (Salmivalli & Peets, 2009). Ten eerste heeft de dader de intentie om de ander leed te berokkenen. Ten tweede vindt het pestgedrag herhaaldelijk plaats over een langere periode. Ten derde is er doorgaans een verschil in macht tussen de dader en het slachtoffer. Deze drie kenmerken onderscheiden pestgedrag van agressief gedrag. Pesten kan verschillende vormen aannemen zoals, fysiek (bijvoorbeeld slaan, schoppen), verbaal (bijvoorbeeld schelden) of relationeel (bijvoorbeeld roddelen, sociale uitsluiting) (Olthof, Goossens, Vermande, Aleva, & van der Meulen, 2011; Reijntjes et al., 2013; Salmivalli & Peets, 2009).

Pesten kan nare gevolgen hebben voor zowel slachtoffers als daders. Slachtofferschap is in verband gebracht met depressie en angst (Evans & Smowkowski, 2016), minder sociale contacten en vriendschappen (Nansel et al., 2001), en verschillende fysieke problemen zoals hoofdpijn, bedplassen en vermoeidheid (Fekkes et al., 2005). Daderschap wordt in verband gebracht met verschillende gevolgen zoals, depressie (Ttofi, Farrington, & Lösel, 2012), delinquentie (Nansel et al., 2001), geweldpleging (Ttofi et al., 2012) en slechtere academische resultaten (Nansel et al., 2001).

Pesten kan echter ook positieve gevolgen voor de dader hebben. Verschillende studies hebben aangetoond dat kinderen die pesten of agressie laten zien vaker als populair worden gezien (Cantanzaro, 2011; Lafontana & Cillessen, 2002). Het behalen en behouden van populariteit kent positieve aspecten; populariteit kan bijdragen aan het behalen van sociale en persoonlijke doelen (Dyches & Mayeux, 2015; Ojanen & Findley-Van Nostrand, 2014) en kan beschermend werken tegen gepest worden door leeftijdsgenoten (De Bruyn, Cillessen, & Wissink, 2009; Nansel et al., 2001; Prinstein & Cillessen, 2003). In groep 6, 7 en 8 gaat de mening van leeftijdsgenoten en daarmee populariteit een grotere rol spelen (Brown, 2011). Populariteit kan gezien worden als de plek die iemand heeft op de sociale ladder binnen de sociale groep (Caravita, Di Blasio, & Salmivalli, 2009; Salmivalli, 2010). Populariteit verwijst naar het streven om sociale status te behalen en behouden, maar moet niet verward worden met geliefd zijn. Populaire kinderen zijn over algemeen niet geliefd bij hun klasgenoten (Caravita et al., 2009; Cillessen & Mayeux, 2004). Kinderen kunnen hun status

Pesten voor populariteit; wat levert het op?

Master's thesis H. F. B. Broers

5

dus verhogen door anderen te pesten (Caravita et al., 2009; Faris & Felmlee, 2011). Pesten kan kortom worden gezien als het streven naar het verkrijgen en behouden van sociale status binnen de groep (Salmivalli & Peets, 2009).

Hoewel verscheidene onderzoeken de relatie tussen pesten en populariteit aantonen, is het nog onduidelijk of deze relatie hetzelfde is voor verschillende vormen van pestgedrag. Het doel van deze studie was te onderzoeken te bepalen welke vorm van pesten gepaard gaat met de meeste populariteit en of die relatie anders is voor jongens en voor meisjes. De bijbehorende centrale onderzoeksvraag is: 'Welke vorm van pestgedrag is de beste (statische) predictor van populariteit en verschilt dit voor jongens en meisjes?'. Kennis over de factoren die bijdragen aan een toename van pestgedrag kan nuttig zijn voor het ontwikkelen van toekomstige preventies.

Onderzoek naar de relatie tussen pesten en populariteit betreft voornamelijk globale maten van pesten; pesten in het algemeen. Slechts een paar studies hebben de relatie tussen verschillende vormen van pesten (of agressie) en populariteit onderzocht. Uit deze studies blijkt dat kinderen die fysiek (slaan, schoppen of vechten) of relationeel (roddelen of uitsluiting) pesten of agressief zijn, vaak gezien worden als populair (Cillessen & Mayeux, 2004; Faris & Felmlee, 2011; Rose, Swenson, & Waller, 2004; Stoltz, Cillessen, van den Berg, & Gommans, 2016; Vaillancourt & Hymel, 2006). Relationeel pesten of relationele agressie wordt ook beschouwd als sociaal competent gedrag: om leeftijdsgenoten te bewegen tot bijvoorbeeld roddelen en uitsluiting vraagt bepaalde sociale competenties en vaardigheden (Vaillancourt & Hymel, 2006). Ook is relationele agressie subtiel van aard, dit gedrag wordt minder snel opgemerkt door ouders of leerkrachten en daardoor zitten er minder negatieve consequenties aan relationele agressie. Voorgaande redenen zorgen mogelijk voor meer populariteit en een hogere sociale status (Faris & Felmlee, 2011;). Relationeel pestgedrag of agressief gedrag zou voor zowel meisjes als jongens de meeste populariteit opleveren (Cillessen & Mayeux, 2004; Salmivalli, 2010). Kinderen die fysiek pesten of agressief gedrag laten zien vallen meer op in vergelijking met leeftijdsgenoten (Cillessen & Mayeux, 2004). Fysieke agressie of pesten valt echter meer op dan relationele agressie en wordt daardoor mogelijk eerder afgekeurd en stopgezet door betrokkenen. Jongens blijken vaker fysiek te pesten, maar de relatie tussen fysiek pesten en populariteit is voor zowel jongens als meisjes positief bevonden (Cillessen & Mayeux, 2004; Salmivalli, 2010). Kinderen die verbaal agressief zijn, worden juist vaker gezien als impopulair. Verbale agressie wordt geassocieerd

Pesten voor populariteit; wat levert het op?

Master's thesis H. F. B. Broers

6

met sociale incompetentie en verminderde sociale vaardigheden (Stoltz et al., 2016). Het is onduidelijk of deze relatie verschillend is voor jongens en voor meisjes.

Dit onderzoek

Zoals hierboven beschreven is het doel van het onderzoek te bepalen welke vorm van pesten gepaard gaat met de meeste populariteit en of die relatie anders is voor jongens dan voor meisjes. Op basis van bovenstaande literatuur luidde de eerste hypothese dat relationeel pesten de meeste populariteit laat zien. De verwachting daarbij is dat relationeel pestgedrag een relatie met populariteit heeft voor zowel meisjes als voor jongens. Met andere woorden: er werd geen interactie met sekse verwacht. Als tweede werd verwacht dat fysiek pestgedrag (na relationeel pestgedrag) de meeste populariteit laat zien. De verwachting was dat fysiek pesten voor zowel jongens als meisjes een positieve relatie met populariteit laat zien en dat sekse geen moderator is van de relatie tussen fysiek pesten en populariteit. Als derde hypothese werd verwacht dat verbaal pestgedrag een negatieve relatie laat zien met populariteit. Er werd geen interactie met sekse verwacht. Om bovenstaande hypothesen te onderzoeken is een grote steekproef van kinderen in de groepen 6 tot en met 8 van de basisschool geïnterviewd over vormen van pesten en populariteit (peernominaties).

Methode

Participanten

In dit onderzoek is door middel van cross-sectionele data gekeken naar de mogelijke relatie tussen vormen van pestgedrag en de mate van populariteit. De gebruikte data maken deel uit van een groter databestand en waren verzameld in de periode 2009 - 2011 voor een project over methoden om pesten te meten van M. Vermande. De participanten in dit onderzoek waren kinderen uit groep 6, 7 en 8 verdeeld over 41 basisscholen verspreid door heel Nederland. Er is gebruik gemaakt van een gemaksstreekproef (convenience sampling). Er zijn 969 kinderen benaderd, aan dit onderzoek hebben 968 (499 jongens, 469 meisjes) participanten deelgenomen. Een kind kon niet deelnemen, omdat hij waarschijnlijk de Nederlandse taal niet voldoende beheerste. De leeftijd van de kinderen varieerde tussen de 8 en 13 jaar ($M = 10.8$ $SD = 0.9$). Van de participanten kwamen 492 kinderen uit groep 6 (50.6% jongens), 291 uit groep 7 (28.6% jongens) en 186 uit groep 8 (20.8% jongens). 87.7% van de participanten had Nederlandse ouders. De overige participanten hadden minstens één ouder uit een ander Europees land dan Nederland of Marokko, Turkije en Suriname.

Procedure

Voorafgaand aan de daadwerkelijke dataverzameling is er eerst toestemming verkregen van de deelnemende de basisscholen en leerkrachten. Na toezegging van de medewerking, was er een brief uitgezonden naar ouders waarin het doel en de werkwijze van het onderzoek beschreven stonden. Wanneer ouders niet reageerden gingen zij akkoord met deelname van hun kind aan het onderzoek. Wanneer de participant niet deel mocht nemen, kon dit middels het bijgevoegde formulier aangegeven worden. Als laatste is er direct voorafgaand aan de dataverzameling toestemming gevraagd aan de participanten zelf. De dataverzameling vond op de eigen school plaats. Tijdens het gehele onderzoek konden de participanten op elk gewenst moment stoppen. Geen enkele participant heeft gekozen om te stoppen.

In dit onderzoek is er gebruik gemaakt van peernominaties verkregen via individuele interviews. Om interviewer-effecten te minimaliseren, werd er gebruik gemaakt van onderzoeksprotocollen, gestandaardiseerde interviews die via laptops werden afgenomen en zijn de onderzoekassistenten intensief getraind. De nominaties voor dit onderzoek werden afgenomen in twee verschillende sessies. De eerste betrof de Pestrollenvragenlijst (zie Meetinstrumenten). Het meten van populariteit was onderdeel van de tweede sessie. Deze sessies duurden elk ongeveer 30 minuten en vonden plaats in een rustige ruimte in de eigen school van de participant. Participanten werden voorafgaand geïnformeerd dat alle informatie vertrouwelijk behandeld zou worden en anoniem zou blijven. Daarnaast kregen de participanten ook de instructie om niet met elkaar te praten over de procedure van het onderzoek. Als geheugensteun ontvingen de participanten tijdens de afname van de nominaties een lijst met de namen van al hun klasgenoten. De participant mocht één of meerdere personen nomineren. De participant kon ook “niemand” aangeven.

Meetinstrumenten

Vormen van pesten. De pestrollenvragenlijst (PRV; Olthof et al., 2011) is gebruikt om de eerder genoemde pestgedragingen te indexeren. Eerder onderzoek door Olthof en collega's (2011) en Reijntjes en collega's (2013) heeft aangetoond dat pesten, zoals geïndexeerd door de PRV, geassocieerd wordt met theoretische zinvolle verbanden met populariteit.

De PRV maakt gebruik van peernominaties. Om mogelijk verkeerde interpretatie van het begrip pesten te voorkomen, kregen participanten eerst uitgebreide uitleg over het

Pesten voor populariteit; wat levert het op?

Master's thesis H. F. B. Broers

8

begrip pesten. In deze uitleg werden ook de drie basiskenmerken benoemd: intentioneel leed berokkenen, herhaaldelijk plaatsvinden van pestgedrag en een verschil in macht tussen slachtoffer en dader (Salmivalli & Peets, 2009). Deze drie kenmerken werden omschreven om de verschillen tussen ruzie, plagen en pesten te definiëren. Ook werd er uitgelegd dat pesten op verschillende manieren kan gebeuren. Vervolgens kreeg de participant een beschrijving van een bepaalde vorm van pestgedrag en kreeg het kind een lijst met de verschillende manieren waarop die vorm gedragsmatig geuit kon worden. Daarna werd aan de participant gevraagd of er iemand in zijn of haar klas op de voornoemde wijze pest.

Voor het berekenen van de scores van pestgedrag werden verschillende stappen gezet. De eerste stap in het analyseren van de data is het berekenen van de gemiddelde score per participant. Het aantal ontvangen nominaties voor een bepaalde pestvorm werd gedeeld door het aantal kinderen in de klas minus de nominator zelf. Om te corrigeren voor verschillen tussen klassen in de manier waarop kinderen over elkaars gedrag rapporteren, werden de scores voor fysiek, verbaal en relationeel pesten vervolgens per klas genormaliseerd. Dit werd gedaan via de Rankit-procedure in SPSS, een beproefde methode bij variabelen gebaseerd op peernominaties (Olthof et al., 2011; Reijntjes et al., 2013; Salmivalli & Helteenvuori, 2007; Salmivalli & Voeten, 2004). De Rankit-methode leidde ertoe dat het aantal uitbijters gereduceerd werd tot nul en dat non-normaliteit en multicollineariteit werd tegengegaan.

Populariteit. Het begrip populariteit werd ook geïndexeerd via peernominaties. Het begrip populariteit is onderzocht met behulp van twee nominatie vragen. Allereerst werd de participanten gevraagd om populaire klasgenoten te nomineren. Daarna werd de participant gevraagd om de impopulaire klasgenoten te nomineren. In lijn met voorgaande literatuur werden er geen definities voor het begrippen populair en impopulair gegeven (LaFontana & Cillessen, 2002; Olthof et al., 2011). De score werd als volgt berekend; per klas werd er een z-score gemaakt voor het aantal ontvangen nominaties voor populair en impopulair. Vervolgens werd z-impopulair afgetrokken van z-populair. Om de interpretatie te vergemakkelijken is er ook van deze score een z-score per klas gemaakt (LaFontana & Cillessen, 2002). Uit voorgaande berekening kwam de score populariteit voort. Een positieve score betekent dat het kind populairder is ten opzichte van het gemiddelde, een negatieve score betekent dat het kind minder populair is ten opzichte van gemiddelde.

Data-analyse

Voor het analyseren van de data zal gebruik gemaakt worden van een hiërarchische multi-pele regressieanalyse. In de hiërarchische regressie zal getoetst worden of en in hoeverre de mate van populariteit bij kinderen een relatie heeft met de mate van fysiek, verbaal of relationeel pesten en sekse. Tegelijkertijd zal het onderzocht worden of dit verband beïnvloed wordt door sekse. Voorafgaand aan de analyse werd nagegaan of aan de assumpties werd voldaan.

Resultaten

De resultaten die hieronder worden weergegeven zijn gebaseerd op de getransformeerde variabelen voor fysiek, verbaal en relationeel pesten. Omdat er gebruik is gemaakt van de Rankit-procedure per klas zijn de gemiddelden en standaarddeviaties respectievelijk niet precies 0 en 1. De dataset bevatte geen missende gegevens. In tabel 1 zijn range, gemiddelden, standaarddeviaties voor alle variabelen te zien voor jongens en meisjes. In tabel 2 zijn correlaties voor alle variabelen te zien.

Tabel 1 Over het algemeen bleek relationeel pesten in hogere mate te gerelateerd te zijn aan populariteit ($r = .44$). Daarna kwamen respectievelijk fysiek pesten ($r = .37$) en verbaal pesten ($r = .33$). De verschillende vormen van pestgedrag waren significant aan elkaar gerelateerd, wat indiceert dat verschillende pestgedragingen tegelijkertijd worden toegepast door dezelfde persoon. Tevens zijn er t -toetsen uitgevoerd om de verschillen tussen meisjes en jongens op alle variabelen te toetsen. Jongens scoorden niet significant hoger op variabele populariteit dan meisjes, $t(967) = .82$, $p = .41$. Wel bleken jongens in de steekproef meer fysiek pestgedrag te laten zien dan meisjes, $t(12.41) = 793.983$, $p = .00$. Ook lieten jongens significant meer verbaal pestgedrag zien dan meisjes, $t(905.76) = 9.801$, $p = .00$. Op de voorspellende variabele relationeel pesten was een significant verschil tussen jongens en meisjes, $t(967) = -1.81$, $p = .07$.

Pesten voor populariteit; wat levert het op?

Master's thesis H. F. B. Broers

10

Tabel 1

Gemiddelden en Standaarddeviaties van Fysiek, Verbaal, Relationeel en Populariteit Pesten Voor Jongens en Meisjes

Variabele	Jongens	Meisjes
	(<i>n</i> = 499)	(<i>n</i> = 469)
	<i>M</i> (<i>SD</i>)	<i>M</i> (<i>SD</i>)
Fysiek Pesten	.10 (.16)	.01 (.05)
Verbaal Pesten	.12 (.18)	.03 (.08)
Relationeel Pesten	.06 (.12)	.06 (.10)
Populariteit	.03 (1.01)	-.02 (.94)

Tabel 2

Correlaties van Fysiek, Verbaal, Relationeel Pesten en Populariteit

	Fysiek pesten	Verbaal pesten	Relationeel pesten	Populariteit
Fysiek pesten	-			
Verbaal pesten	.75*	-		
Relationeel pesten	.53*	.67*	-	
Populariteit	.33*	.37*	.44*	-

*Noot. n = 968, *p < .01.***Voorspellers van Populariteit**

Om de hoofd- en interactie-effect van elke vorm pestgedrag en geslacht te bepalen, werd een hiërarchische multiële regressie analyse uitgevoerd. In de eerste stap werden sekse en fysiek, verbaal en relationeel pesten als predictoren ingevoerd. In de tweede stap werden de interactietermen toegevoegd. De resultaten van de hiërarchische regressie analyse staan in tabel 2 weergegeven. Model 1 bleek een significante voorspeller van populariteit. De variabele fysiek pesten, de variabele verbaal pesten, de variabele relationeel pesten en de variabele sekse bleken samen 21% te verklaren van de variabiliteit in populariteit, $F(4, 964) = 62.46, p = .00, R^2 = .21$. Zowel fysiek pesten als relationeel pesten waren een significante voorspeller van populariteit. Relationeel pesten bleek de grootste invloed te hebben op de mate van populariteit, daarna kwam fysiek pesten. Een hogere mate van relationeel pesten en fysiek pesten is gerelateerd aan een hogere mate van populariteit. Verbaal pesten bleek geen significante voorspeller van populariteit te zijn. Er werd geen significant hoofdeffect gevonden voor geslacht.

Pesten voor populariteit; wat levert het op?

Master's thesis H. F. B. Broers

12

In model 2 waren de interactietermen toegevoegd. Deze leverde echter geen significante toename in verklaarde variantie op, $\Delta R^2 = .00$., $p = .43$. Geen enkele interactieterm tussen de drie vormen van pestgedrag en geslacht was significant, daarom staan deze niet in tabel 2 gerapporteerd. De relatie tussen fysiek, verbaal en relationeel pesten en populariteit was niet significant verschillend voor jongens en meisjes.

Tabel 2

R² Change en Gestandaardiseerde Coëfficiënten voor de Predictoren van Populariteit

	<i>Populariteit</i>	
	ΔR^2	β
Stap 1	.21**	
Geslacht		.01
Fysiek pesten		.09*
Verbaal pesten		.07
Relationeel pesten		.34**
Stap 2	.00	
Totale R^2	.21	

Noot. β = gestandaardiseerde coëfficiënt van stap 1. * $p < .05$, ** $p < .001$.

Discussie

Het doel van deze studie was te onderzoeken te bepalen welke vorm van pesten gepaard gaat met de meeste populariteit en of die relatie anders is voor jongens en voor meisjes. De bijbehorende centrale onderzoeksvraag is: 'Welke vorm van pestgedrag is de beste (statische) predictor van populariteit en verschilt dit voor jongens en meisjes?'. Middels een hiërarchische multipiele regressie analyse is deze mogelijke relatie tussen fysiek, verbaal en relationeel pestgedrag en populariteit en geslacht onderzocht.

De eerste hypothese was dat relationeel pesten de meeste invloed op populariteit liet zien. Deze hypothese is in dit onderzoek bevestigd. Een hogere mate van relationeel

Pesten voor populariteit; wat levert het op?

Master's thesis H. F. B. Broers

13

pestgedrag is gerelateerd aan een hogere mate van populariteit. Een mogelijke verklaring werd gevonden in de literatuur. Relationeel pestgedrag is subtiel van aard en bestaat uit roddelen of sociale uitsluiting van anderen (Olthof et al., 2011; Reijntjes et al., 2013; Salmivalli & Peets, 2009). Deze subtiele kant kan ervoor zorgen dat het pestgedrag niet wordt opgemerkt door bijvoorbeeld docenten of ouders. Relationeel pesten vraagt om sociale vaardigheden en enige vorm van sociale manipulatie om leeftijdsgenoten te bewegen tot acceptatie van het pestgedrag (Stolz et al., 2016). Kinderen die relationeel pesten worden daarom vaak gezien als sociaal competent (Stolz et al., 2016). Het pestgedrag vergt een strategische en doelgerichte wijze van toepassen om populariteit en andere sociale doelen te behalen en behouden binnen de sociale groep (Cillessen & Mayeux, 2004; Lafontana & Cillessen, 2002; Rose et al., 2004; Stolz et al., 2016). Mogelijk draagt de acceptatie van relationeel pestgedrag binnen de sociale groep bij aan versterking of toename van populariteit (Vaillancourt & Hymel, 2006). De verwachting was ook dat relationeel pestgedrag geen interactie effect met geslacht liet zien. Dit onderzoek heeft deze hypothese bevestigd. Geslacht blijkt geen significante invloed te hebben op de relatie tussen relationeel pestgedrag en populariteit. Bijpassend bij bovenstaande literatuur zetten zowel jongens als meisjes relationeel pestgedrag strategisch en doelgericht in om populariteit te verkrijgen of te behouden (Lafontana & Cillessen, 2002; Vaillancourt & Hymel, 2006; Salmivalli, 2010).

Als tweede hypothese werd verwacht dat fysiek pestgedrag (na relationeel pestgedrag) de meeste populariteit laat zien. Deze hypothese is door dit onderzoek bevestigd. Een hogere mate van fysiek pestgedrag is gerelateerd aan een hogere mate van populariteit. Voorgaand onderzoek bevestigt deze bevinding. Fysiek pestgedrag vindt vaak plaats in het openbaar waar leeftijdsgenoten getuigen van zijn. Kinderen die fysiek pestgedrag laten zien worden door hun leeftijdsgenoten vaak gezien als krachtig (Vaillancourt & Hymel, 2006) en vallen in vergelijking met hun leeftijdsgenoten op waardoor zij mogelijk meer populariteit toebedeeld krijgen (Cillessen & Mayeux, 2004). De verwachting was ook dat fysiek pesten geen interactie effect met geslacht liet zien. Deze hypothese is door dit onderzoek bevestigd. Bijpassend bij bovenstaande literatuur hebben zowel jongens als meisjes die fysiek pesten een uitzonderingspositie, zij vallen meer op (Cillessen & Mayeux, 2004).

Als derde hypothese werd verwacht dat verbaal pestgedrag een negatieve relatie liet zien met populariteit. Deze hypothese is door dit onderzoek niet bevestigd. Er werd geen significante relatie gevonden tussen de mate van verbaal pestgedrag en de mate van

Pesten voor populariteit; wat levert het op?

Master's thesis H. F. B. Broers

14

populariteit. Daarnaast werd verwacht dat deze relatie niet door geslacht beïnvloed zou worden. Deze hypothese werd door dit onderzoek bevestigd. Stoltz en collega's (2016) suggereren dat kinderen die moeilijkheden ervaren in vriendschappen eerder verbaal pesten (als reactie op het afgewezen worden). Verbaal pesten kan gezien worden als een agressieve manier van communiceren. Het is daarom mogelijk dat kinderen die verbaal pesten als impopulair gezien worden. Deze bevinding is ook in dit onderzoek terug te zien. Het niet-significante resultaat kan duiden op een impopulaire sociale status die door verbaal pestgedrag onveranderd blijft.

Een beperking in dit onderzoek is dat de onderzoekspopulatie voornamelijk bestaat uit autochtone participanten. Het is onbekend welke rol cultuur zou kunnen spelen binnen de relatie tussen pestgedrag en populariteit. Tevens is er in dit onderzoek sprake van geneste data; het gaat om kinderen binnen klassen binnen scholen. Om data vanuit geneste structuren te analyseren wordt het gebruik van een multi-level analyse aangeraden (Veenstra, 1999). Deze is in dit onderzoek niet gebruikt, omdat dit te ver voert voor een master's thesis. Dit kan mogelijk minder nauwkeurige standaardfouten, betrouwbaarheidsintervallen en significantietoetsen tot gevolg hebben (Veenstra, 1999). Alle variabelen zijn echter per klas gestandaardiseerd en dit kan er voor zorgen dat er geen multi-level analyse nodig is (Olthof et al., 2011).

Pesten gezien worden als een vorm van sociaal gedrag, andere sociale gedragingen spelen ook een rol in de mate van populariteit (Witvliet et al., 2010). Tijdens de laatste jaren van de basisschool en tijdens de middelbare school gaat de mening van leeftijdsgenoten een belangrijkere rol innemen en daarmee gaat ook populariteit een grotere rol spelen (Brown, 2011). Het kan waardevol zijn om pestgedrag en de mate van populariteit uitgebreider te onderzoeken in combinatie met de invloed vanuit de sociale groep, specifiek de klas. De relatie tussen digitale agressie en de mate van populariteit blijft nog onduidelijk. In dit onderzoek is digitaal pesten onder de noemer verbaal en relationeel geanalyseerd, er is echter een grote digitale ontwikkeling geweest sinds 2011. Toekomstig onderzoek zou zich kunnen richten op de rol van sociale media, pesten en populariteit in de klas.

De resultaten van dit onderzoek suggereren dat zowel relationele als fysieke agressie een voorspeller zijn van de mate van populariteit. Verbale agressie blijkt geen significante voorspeller van populariteit. De interactie met sekse blijkt ook non-significant, wat indiceert dat er geen verschil is voor jongens en meisjes en de toepassing van vorm pestgedrag en de

Pesten voor populariteit; wat levert het op?

Master's thesis H. F. B. Broers

15

mate van populariteit. Het is echter onbekend wat de onderliggende motieven zijn van kinderen om bepaald pestgedrag te laten zien. Aan de ene kant staat de groep sociaal competente kinderen die agressie of pestgedrag doelgericht toepassen voor het behalen van sociale status en aan de andere kant kinderen zich zichzelf verdedigen met een vorm van agressief gedrag. Huidige interventies doen mogelijk te kort aan het verschil tussen populaire en impopulaire kinderen, bij wie uiteenlopende onderliggende motieven aanwezig zijn. Als voorbeeld kunnen interventies aangepast worden op populaire kinderen om negatieve gevolgen van relationeel pestgedrag te laten toenemen en de positieve gevolgen te doen afnemen.

Referenties

- Brown, B. B. (2011). Popularity in peer group perspective. The role of status in adolescent peer systems. In A. H. N. Cillessen, D. Schwartz, & L. Mayeux (Eds.), *Popularity in the peer system* (pp. 165–192). New York, NY: Guilford Press.
- De Bruyn, E. H., Cillessen, A. H. N., & Wissink, I. B. (2009). Associations of peer acceptance and perceived popularity with bullying and victimization in early adolescence. *The Journal of Early Adolescence*, 30(4), 543–566.
doi: 10.1177/0272431609340517
- Cantanzaro, M. F. (2011). Indirect aggression, bullying and female teen victimization: a literature review. *Pastoral Care in Education*, 83-101.
doi: 10.1080/02643944.2011.573495
- Caravita, S. C., Di Blasio, S. P., & Salmivalli, C. (2009). Unique and interactive effect of empathy and social status on involvement in bullying. *Social Development*, 18(1), 140-163. doi: 10.1111/j.1467-9507.2008.00465.x
- Cillessen, A. H. N., & Mayeux, L. (2004). From censure to reinforcement: Developmental changes in the association between aggression and social status. *Child Development*, 75(1), 147–163. doi: 10.1111/j.1467-8624.2004.00660.x
- Crick, N. R., & Nelson D. A. (2002). Relational and physical victimization within friendships: nobody told me there'd be friends like these. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 599-607. doi: 0091-0627/02/1200-0599/0
- Dyches, K. D., & Mayeux, L. (2015). Popularity and resource control goals as predictors of adolescent indirect aggression. *The Journal of Genetic Psychology*, 176(4), 253–259.
doi: 10.1080/00221325.2015.1048661
- Evans, C. B. R., & Smowkowski, P. R. (2016). Theoretical explanations for bullying in school: how ecological processes propagate perpetration and victimization. *Child and Adolescent Social Work*, 33, 365-375. doi: 0.1007/s10560-015-0432-2
- Faris, R., & Felmlee, D. (2011). Status struggles: network centrality and gender segregation in same- and cross-gender aggression. *American Sociological Review*, 76(1), 48–73.
doi: 10.1177/0003122410396196
- LaFontana, K. M., & Cillessen, A. H. N. (2002). Children's perception of popular and unpopular peers: A multimethod assessment. *Developmental Psychopathology*, 38(5), 635–647. doi:10.1037//0012-1649.38.5.635

- Menesini E., & Salmivalli, C. (2017). Bullying in schools: the state of knowledge and effective interventions. *Psychology, Health and Medicine*, 22, 240-253.
doi: 10.1080/13548506.2017.1279740
- Nansel, T.R., Overpeck, M., Pilla, R. S., June Ruan, W., Simons-Morton, B., & Scheidt, P. (2001). Bullying behaviors among US youth, prevalence and association with psychosocial adjustment. *JAMA*, 285, 2094-2100. doi: 10.1001/jama.285.16.2094
- Ojanen, T., & Findley-Van Nostrand, D. (2014). Social goals, aggression, peer preference, and popularity: Longitudinal links during middle school. *Developmental Psychology*, 50(8), 2134-43. doi: 10.1037/a0037137
- Olthof, T., Goossens, F. A., Vermande, M. M., Aleva, E. A., & van der Meulen, M. (2011). Bullying as strategic behavior: relations with desired and acquired dominance in the peer group. *Journal of School Psychology*, 49, 339-359. doi: 10.1016/j.jsp.2011.03.003
- Olweus, D. (2013). School bullying: development and some important challenges. *Annual Reviews of Clinical Psychology*, 7, 751-780. doi: 10.1146/annurev-clinpsy-050212-185516
- Prinstein, M. J., & Cillessen, A. H. N. (2003). Forms and functions of adolescent peer aggression associated with high levels of peer status. *Merill-Palmer Quarterly*, 49(3), 310-342.
- Reijntjes, A., Vermande, M., & Van der Meulen, M. (2015). Pesten: definitie, prevalentie, verloop en problematiek. In M. Vermande, M. van der Meulen & A. Reijntjes (red.), *Pesten op school. Achtergronden en interventies* (pp. 13-38). Amsterdam: Boom Lemma.
- Reijntjes, A., Vermande, M. M., Goossens, F. A., Olthof, T., van de Schoot, R., Aleva, E. A., & van der Meulen, M. (2013). Developmental trajectories of bullying and social dominance in youth. *Child Abuse and Neglect*, 37, 224-234.
doi: <http://dx.doi.org/10.1016/j.chiabu.2012.12.004>
- Rose, A. J., Swenson, L. P., & Waller, E. M. (2004). Overt and relational aggression and perceived popularity: developmental differences in concurrent and prospective relations. *Developmental Psychology*, 40(3), 378-87. doi:10.1037/0012-1649.40.3.378
- Salmivalli, C. (2010). Bullying and the peer group: a review. *Aggression and violent behaviour*, 15, 112-120. doi: 10.1016/j.avb.2009.08.007

- Salmivalli, C., & Helteenvuori, T. (2007). Reactive, but not proreactive aggression predicts victimization among boys. *Aggressive Behavior, 33*, 198-206. doi: 10.1002/ab.20210
- Salmivalli, C., & Peets, K. (2009). Bullies, victims, and bully-victim relationships in middle childhood and early adolescence. In K. H. Rubin, W. M. Bukowski, & B. Laursen (Eds.), *Handbook of peer interaction, relationships, and groups* (pp. 322–340). New York: Guilford
- Salmivalli, C., & Voeten, M. (2004). Connections between attitudes, group norms, and behaviour in bullying situations. *International Journal of Behavioral Development, 28*(3), 246-258. doi: 10.1080/01650250344000488
- Stoltz, S., Cillessen, A. H. N., van der Berg, Y. H. M., & Gommans, R. (2016). Popularity differentially predicts reactive and proactive aggression in early adolescence. *Aggressive Behavior, 42*, 29-40. doi: 10.1002/ab.21603
- Ttofi, M. M., Farrington, D. P., & Lösel, F. (2012). School bullying as a predictor of violence later in life: a systematic review and meta-analysis of prospective longitudinal studies. *Aggression and Violent Behavior, 17*, 405-418. doi: 10.1016/j.avb.2012.05.002
- Vaillancourt, T., & Hymel, S. (2006). Aggression and social status: the moderating roles of sex and peer-valued characteristics. *Aggressive Behavior, 32*, 396-408. doi: 10.1002/ab.20138
- Van der Ploeg, R., Steglich, C., & Veenstra, R. (2016). The support group approach in Dutch KiVa anti-bullying programme: effect on victimization, defending and well-being at school. *Educational Research, 58*(3), 221-236. doi: 10.1080/00131881.2016.1184949
- Veenstra, R. (1999). *Leerlingen – klassen – scholen: Prestaties en vorderingen van leerlingen in het voortgezet onderwijs s.n.*
- Witvliet, M., Olthof, T., Hoeksma, J. B., Goossens, F. A., Smits, M. S. I., & Koot, H. M. (2009). Peer group affiliation of children: the role of perceived popularity, likeability, and behavioral similarity in bullying. *Social Development, 19*(2), 285-303. doi: 10.1111/j.1467-9507.2009.00544.x